

Laudáció

Tisztelt Ünnepekt, tisztelt Kiadó – azazhogy Háromszondiak –, kedves Barátaink!

A hagyományos laudáció szerepe, hogy megvilágítsa díjazott és díjazó viszonyát: milyen érdeme van a díjazottnak a díjazott érdemeinek elismerésében, értékelésében, tevékenységének megismertetésében. Egyben felhívja a figyelmet a díjazó értékelő gesztusára, mellyel a díjat létrehozta, belehelyezi az új díjazottat a díj eddigi történetébe, elhelyezi a korábban elismertek Parnasszusán. A laudációnak hangsúlyoznia kell a díjazott mű értékeit, kijelölnie az alkotó helyét a mai magyar irodalomban.

Én a laudációnak eme hagyományos jelentését, funkcióját szeretném egy új szemponttal kiegészíteni. Azt szeretném, ha e laudáció kulcs lenne Lászlóffy Csaba megértéséhez, és a megértésen keresztül műveinek elfogadásához, helyes értékeléséhez, megszeretéséhez.

A megszeretés Lászlóffy költészetének esetében nem a könnyedén olvashatóság sikerélménye. Lászlóffy gondolati költészetet alkot, gondolatai összetettek, összeshódnak bennük a világ kultúrájának, az egyetemes művelődéstörténetnek azok az örök tanulságai, tanításai, amelyeket Lászlóffy elsajátított és sajátjának vall mind a mai napig. Ezt a kulturális vezérfonalat először Cicero nevezte *humanizmusnak* a *Tusculanae Disputationes* című művében, melyben a humanizmust két eredőből vezeti le: az emberi kultúra, civilizáció kötelező ismeretéből, illetve az *emberi módon viselkedésből*. Ha ezt tekintem a humanizmus megnyilvánulási formájának, akkor akár egy olyan vonulatot is felvázolhatnék, amely Cicerón és követőin, majd nagyot ugorva, Erasmuson, Voltaire-en, Anatole France-on, G. B. Shaw-n, Thomas Mannon, Adyn, József Attilán és Radnótin át – a névsor persze korántsem teljes – egészen máig vezet, és feltétlen képviselője az a Karinthy Frigyes is, aki Lászlóffy Csabának „rokona, ismerőse... őse”, s akinek Lászlóffy tiszta szívvel vállalja örökségét.

Ennek a költészetnek azonban csak egyik fő mozgatója a világkultúra: a másik, nem kevésbé fontos motivációja a hűség. Hűség mindahhoz, amit valaha szépnek, jónak látott, hűség a szeretett emberekhez, tárgyakhoz, és nem utolsósorban a szülőhazához és az anyanyelvhez, amellyel a legnagyobb művészi szinten bánik. Mindezek alapján hűség önmagához, akinek értékei időtállóak voltak és maradnak. És megmaradnak gyűlöletének tárgyai is: a kíméletlen harag a hatalommal, a hazugsággal, a hit elárulóival, a szabadság elorzóival szemben.

Megismerkedésünk a múlt évezred utolsó előtti évére esik: még közel a rendszer-váltás, még él a szabadságba vetett hit, még új művekre lelkesít az új élet lehelete, az új eszmék szelleme. Ennek fuvallatát érzem a *Metrumok* ciklus *Középkori zsoldártéma* darabjának elején:

Szoknya szalad bár,
szél szabadon csak
élni: a Nap vár! –
boldogan ontsad
könnyeidet, ha
vagy tüze tör fel...

Mellette érzem költő barátjának és földijének, a valamivel ifjabb Kovács András Ferencnek szabadságköszöntő, boldog versét, amelyben néhány szó még azonos is:

Szippants magadba, májusi ég!
Bogár a lelkem egy bibén.
Vágtass virágom, légy szabad
széllel tündöklő szép mezőn.

S ahogy KAF-nál is egyre szordínósabb az ujjongó hang, úgy Lászlóffynál is szaporodnak az ilyen sorok, versek: „Ahogy az ádvent jött, érces fagyok / csillogásával, mint szép új világra / a terror”, és: Hány nemzedéken múlhat még vajon, míg a szabadulás várt esélye –: egy újabb hazugságciklus földereng?”

Ez a költő nemcsak az én érzelmeimmel és gondolataimmal rokon – rokon mindazoknak a lelkével és gondolatvilágával, akiknek számára a szabadság, a minél nagyobb embercsoportoknak kijáró szabadság és jólét fontos. Akik nem viselik el a hazugságot, és akik állandó harcban állnak az „aljas, nyomorító hatalmakkal” – hogy Lászlóffy Csaba kedvenc költőjét idézzem, akire ő is sokszor hivatkozik, támaszkodik.

Azt írtam: legyen e laudáció kulcs Lászlóffy Csaba megértéséhez és művének megítéléséhez. A szerzőnek szóló gratuláció mellé ezt a kívánságot fűzném: olvassák és szeressék minél többen verseit, olyanok, akik „ismerik és szeretik”.

Szepes Erika

Mészáros Róza egyedi kivitelezésű oklevelét s a Tóth Sándor készítette érmet eddig Lászlóffy Aladár, Katona Tamás, Radnóti Zsuzsa, Bertalan Tivadar, Erdélyi István, Mohás Livia és Doncsev Toso kapta meg.